

výplatu v měsíci. Označuje-li však zákon výrazem »měsíc« kalendářní měsíc, nemohl ani výrazem »týden« ve spojitosti použitým míniti než kalendářní týden.

(Nález Nejv. správ. soudu ze dne 24. května 1930, č. 8541/30.)

Řízení.

Podle § 12, posl. odstavce, zák. čl. XIX/1907 jest zaměstnavatel, který neučiní přihlášky v předepsané lhůtě, povinen zaplatiti pokladně náklad, který jí vznikl podporováním pojištěnce v nemoci, nastalé před přihlášením. Žalovaný úřad uznal, že závazku toho v daném případě není a opřel svůj výrok o dva samostatné důvody: 1. o důvod, převzatý z rozhodnutí úřadu I. stolice, že přihláška Marie Čepelové se stala včas, poněvadž byla v 8denní lhůtě zákonné u poštovního úřadu podána, 2. o další samostatný důvod, vyjádřený slovy: »i proto, ježto je dokázáno, že Ondřej Štefánek jako zaměstnavatel neměl úmyslu vyhnouti se pojistné povinnosti....« Stížnost vznáší námitku pouze proti odůvodnění ad 1), vytýkajíc názoru zde vyslovenému nezákonnost. Činí tak právem, ježto lhůta § 12 zák., čl. XIX. z r. 1907, je zachována jen tenkrát, došla-li přihláška ve lhůtě 8denní k nemocenské pokladně. Názor tento vyslovil a blíže odůvodnil Nejvyšší správní soud ve svém nálezu Boh. A 6489/27, na který se tímto podle § 44 jednacího řádu odkazuje. Než naříkané rozhodnutí je opřeno ještě o další důvod shora sub 2) uvedený, že zaměstnavatel neměl úmyslu vyhnouti se pojistné povinnosti. Vyslovil tedy žalovaný úřad náhled, že podmínkou pro odsouzení zaměstnavatele k náhradě podpůrného nákladu podle § 12 zák., čl. XIX. z r. 1907, jest úmysl vyhnouti se povinnosti pojištění, že tedy nedostatek takového úmyslu vylučuje použití sankce citovaného § 12. Stížnost proti tomuto důvodu naříkaného rozhodnutí neformuluje žádného stížného bodu, zejména nevytýká, že žalovaný úřad neprávem náhradní povinnost podle § 12 cit. zákona činí závislou od úmyslu zaměstnavatele vyhnouti se pojištění. Ale pak Nejvyšší správní soud, vázán jsa předpisem § 18 zákona o správním soudě, podle něhož smí zákonitost naříkaného rozhodnutí přezkoumávati jenom v mezích stížných bodů, obsažených ve stížnosti, nemohl se pouštěti do zkoumání, zda tento druhý důvod napadeného výroku je ve shodě se zákonem. Zůstává pak naříkané rozhodnutí o tento druhý důvod opřeno a musela proto stížnost býti zamítnuta.

(Nález Nejv. správ. soudu ze dne 24. května 1930, č. 12.860/28.)

Pensijní pojištění.

Sděluje minist. rada dr. Bronislav Wellek.

Pojistná povinnost pensijní obchodního zástupce.

Naříkaným rozhodnutím ze dne 27. června 1928, č. j. 4340/IV-3-28, vyslovilo ministerstvo sociální péče v pořadí instančním, že G. Š. ve svém zaměstnání u firmy Kávoprůmysl, spojených družstevních sušáren, společnosti s r. o. v Praze, nepodléhal ode dne 1. ledna 1924 pensijnímu pojištění, ježto nebyl k firmě v poměru služebním (§ 1151 obč. zák.), takže chybí nezbytný předpoklad pro pojistnou povinnost, stanovený v § 1, odst. 1. pens. zák. Podle § 1151 obč. zák. jsou podstatnými znaky služebního poměru závazek konati práce (služby) na straně jedné a závazek platiti úplatu na straně druhé.

O stížnosti, podané do tohoto rozhodnutí Všeobecným pensijním

ústavem v Praze, uvážil Nejvyšší správní soud: Z ustanovení § 1, odst. 1. zák. č. 89 Sb. z. a n. z r. 1920 plyne, že základním zákonným předpokladem pro pojistnou povinnost určité osoby jest, aby osoba ta byla v poměru služebním. Pojem poměru služebního není v citovaném zákoně nijak vymezen. Judikatura Nejvyššího správního soudu ustálila se na tom, že pojmem služebního poměru sluší rozuměti ony vztahy, které vyplývají pro dvě osoby z uzavření služební smlouvy po rozumu § 1151 obč. zák. ve znění III. dílčí novely ze dne 19. března 1916, č. 69 ř. z. Podle citovaného paragrafu vznikne služební smlouva, je-li někdo povinen konati jiněmu po nějakou dobu služby. Podstatným pojmovým znakem služební smlouvy a tedy i služebního poměru je podle toho na straně zaměstnavcově závazek konati služby. Je-li však zaměstnanec povinen svému zaměstnavateli konati služby, plyne z toho, že ve příčině konání služeb těch je vázán řídit se rozkazy zaměstnavatelovými, čímž vzniká poměr vázanosti a podřízenosti jeho, pokud jde o služební jeho činnost služební smlouvou vymezenou k rozkazům zaměstnavatelovým (srov. nálezy Boh. A 3977/24, 4350/25, 7129/28 a 7548/28). Na právních názorech, vyslovených v těchto nálezech, trvá Nejvyšší správní soud i v tomto případě a odkazuje podle § 44 jedn. řádu na podrobnější odůvodnění citovaných nálezů. Žalovaný úřad, vycházející z definice služební smlouvy, obsažené v § 1151 obč. zák., dospěl v naříkaném rozhodnutí k úsudku, že G. Š. nebyl k firmě Kávoprůmysl v poměru služebním a popřel proto jeho pojistnou povinnost shledav, že není pro ni tohoto nezbytného v § 1, odst. 1. pensijního zákona vytčeného předpokladu. Stížnost snaží se naproti tomu dovoditi, že mezi Š. a jmenovanou firmou byl služební poměr a vytýká naříkanému rozhodnutí jednak vadnost řízení, jednak i nezákonnost.

Ve směru skutkovém namítá stížnost, že skutkové zjištění žalovaného úřadu v některých směrech neodpovídá přesně výsledkům konaného šetření. Větou, že o programu a postupu svých obchůzek Š. zpráv nepodával, chtěl patrně žalovaný úřad vyjádřiti, že Š. nebyl povinen firmě ani předem, ani dodatečně oznamovati svůj pracovní cestovní program, tedy zejména i podrobnosti časové a místní, dotýkající se získání zakázek, na jejichž kontrolu firma neměla práva. Další pak věta o povinnosti Š. podávati firmě zprávy o získaných objednávkách, má na zřeteli »denní zprávy« Š. o učiněných objednávkách; zprávy tyto zasílal Š. sumárně periodicky firmě za tím účelem, aby firma mohla práci jak v kanceláři, tak i v továrně rovnoměrně rozdělit, jednak pak, aby mohla přesně dodržeti případné klausule, uvedené na objednacím listě. Z uvedeného vysvítá, že skutková zjištění žalovaného úřadu ve směrech právě vytčených nejsou ani v rozporu vzájemném, ani v rozporu se spisy správními. Další vadu řízení spatřuje stížnost v tom, že prý v řízení správním nebyla náležitě objasněna otázka pro řešení sporu rozhodná, zda Š. dostával od firmy diety na úhradu výloh svých obchodních cest i po dni 1. ledna 1924, od kterého dne nebyla uznána jeho pensijní povinnost. Ani tato výtku není odůvodněna. Ze spisů správních vychází zřejmě najevo, že jak firma, tak i Š. sám způsobem, vylučujícím jakoukoli pochybnost, shodně uváděli, že ode dne 1. ledna 1924, kdy dřívější poměr Š. se změnil v poměr ryze provisní, neměl Š. kromě nároku na smlouvenou provisi žádných jiných platů, zejména nebyly mu poskytovány denní diety. I rozhodnutí zemské správy politické v Praze, které shledalo v činnosti Š. podstatné známky poměru služebního, výslovně uznalo, že Š. byl zaměstnán později pouze na provisi a na tuto okolnost v důvodech reagovalo; nemůže tedy obstáti výtku stížnosti, že okolnost hořejší nebyla náležitě objasněna. Vychází-li tedy žalovaný úřad ze skutkového zjištění, že za své služby byl Š. honorován pouze provisemi, nelze zjištění tomuto vytýkati nijakých vad po rozumu § 6 zákona o správním soudu.

Stížnost napadá dále naříkané rozhodnutí z důvodu nezákonnosti. Přezkoumáváje naříkané rozhodnutí po stránce věcné přede-

sílá Nejvyšší správní soud, že naříkané rozhodnutí obsahuje celou řadu skutkových zjištění, z jichž výsledku usuzuje v celku na kvalifikaci činnosti Š. jako samostatného podnikatele. Stížnost po stránce skutkové napadala z důvodu vadnosti řízení pouze skutková zjištění, že Š. o programu a postupu svých pochůzek zpráv nepodával a že za svoji činnost obchodní byl honorován pouze provizemi. Vytýkaných vad však Nejvyšší správní soud neshledal a musí proto Nejvyšší správní soud vycházeti z uvedených právě skutkových zjištění. Pokud se týče ostatní skutkové podstaty, neformuluje stížností žádných stížních bodů, a to ani pod zorným úhlem nezákonnosti proti těmto dalším skutkovým zjištěním: že Š. dispozice cestovní určoval si sám, že nemusil určitě osoby nebo určitá místa k rozkazu firmy navštěvovati, že při dubiosních pohledávkách byl zavázán k 20% delkredere a že podle smlouvy směl používat subagentů, za které přebíral plnou záruku i ohledně obratu. Dlužno proto také tuto, stížností nijak nedotčenou část skutkové podstaty vzít za základ při přezkoumání hodnocení naříkaného rozhodnutí. Ani po stránce hodnocení této části skutkové podstaty jako činnosti samostatného podnikatele nevznesla stížnost zvláštních stížních bodů, takže sluší i toto hodnocení skutkové podstaty, stížností nijak nedotčené, přijati za základ rozhodnutí a shodně se žalovaným úřadem usuzovati, že ona část skutkové podstaty nedotčená stížností, vznesenou po stránce zákonitosti, neobsahuje podstatné znaky služebního poměru. Stížnost usuzuje na služební poměr na základě těchto konkrétních zjištění žalovaného úřadu, že

a) minimální obchodní výkon, k němuž se Š. podle smlouvy zavázal, byl stanoven na prodej 100 q zboží měsíčně,

b) byl mu přikázán určitý rayon, v němž byl povinen pracovati,

c) byl povinen navštívit veškeré zákazníky svého rayonu v určitých intervalech a

d) podávati firmě zprávy o své činnosti, o konkurenci a diferencích mezi zákazníkem a firmou a byl povinen sdělovati reklamace zákazníků.

K vývodům těmto sluší především povšechně poznamenati, že každá dvoustranná smlouva, o jakou v daném případě jde, již podle svého pojmu obsahuje vzájemné povinnosti obou smluvních stran. Samostatnosti obchodního jednatele není však na úkor, jsou-li ve smlouvě, uzavřené mezi ním a druhým kontrahentem, obsaženy určité povinnosti jednatele k firmě, kterou zastupuje. Vyhraňuje-li smlouva meze, v nichž zmocněnec firmy při své činnosti musí se pohybovati a stanoví-li okruh jeho povinností a vůbec rámeček jeho činnosti, jsou taková ustanovení výplní obsahu smlouvy. Taková smluvní ustanovení plynoucí ze samé podstaty oboustranné smlouvy nezakládají o sobě ještě podřízenosti a vázanosti charakterisující poměr služební a nečiní ještě takového zmocněnce nesamostatným zaměstnancem firmy, leč že by dotýčná ustanovení smluvní byla takové povahy, že by v nich bylo nutno spatřovati známky podřízenosti a vázanosti na rozkazy druhého kontrahenta (srv. Boh. A 7129 a 7548). Vychází tudíž otázka, zda shora vytčené smluvní závazky Š. vykazují takové známky, jež by byly kriteriem poměru služebního. Žalovaný úřad závěr takový popřel a nejvyšší správní soud neshledal, že by závěr tento byl v odporu se zákonem. Vymezení určitého rayonu neznamená o sobě ničeho jiného než vyhranění plné moci zástupce obchodního ve směru místním. I takovýto zmocněnec, třebaš mohl obchodní svoji činnost podle smlouvy rozvíjeti na určitém území, nepozbývá proto již své samostatnosti a nezávislosti ve zpracování přiděleného mu území, pakli ovšem nebyly mu jinak uloženy závazky, které ve své podstatě nesou známky podřízenosti a vázanosti. Skutečnost sama o sobě, že mu není ponechána úplná volnost v cestování ve směru místním, neodnímá proto takovému zmocněnci ještě povahu samostatného podnikatele. Nejvyšší

správní soud poukazuje na nálezh Boh. A 7129/28, kde běželo o jednatele, jemuž bylo uloženo, aby navštěvoval místa v určitém obvodu. Též povahy je smluvní stanovení minimálního obratu, který má význam pro výpočet provise. Stačí poukázat příkladmo na zprostředkovatele realitní, jimž smlouvou bývá velmi často vyhrazen nárok na provisi pouze tehdy, docílí-li určité minimální výše ceny kupní docílené za realitu, aniž proto již by smlouva s ním uzavřená mohla být kvalifikována jako smlouva služební. Nedocílí-li se takového smluvního limita, jde skutečnost ta na vrub zprostředkovatele jako samostatného podnikatele a má význam ten, že musí si dáti líbiti důsledky, spočívající v tom, že přichází o ovoce své činnosti a nemá nároku na provisi. Na povaze činnosti samé jinak rázu samostatného skutečnost ta ničeho nemění, majíc povahu pouhého smluvního obmezení pojmově přípustného. Ani další smluvní závazky shora pod lit. c) a d) výtčené nemají takové povahy, aby vstiskovaly poměru zmocněnce vůči firmě charakter poměru služebního. Nebylo-li vůbec v řízení správním zjištěno, že by firma měla právo dávatí š. závazné direktivy co do pracovního programu, do kterého místa a kterou dobu má cestovati, které určité osoby má v určitou dobu navštívit, případně že smí uzavíratí obchody jen s určitými osobami mu předem označenými a vůbec, že by byl povinen podrobítí se rozkazům firmy (srv. Boh. A 3977 a 4530), nemá rozhodného významu pro otázku pensijní povinnosti smluvní závazek, že š. navštíví zákazníky svého rayonu na venkové během 2 měsíců a v městech během 1 měsíce (lit. c). Závazek tento povahy jinak všobecné nebrání zmocněnci, aby v rámci tohoto zmocnění vystupoval samostatně nejsa vázán příkazy a direktivami firmy. Jde tu opět jen o smluvní obmezení plynoucí z postavení zmocněnce, k jehož povinnostem náleží hájití zájmy firmy a tím zároveň i zájmy vlastní, a nikoli o kriterium služebního poměru. Bylo-li š. smlouvou uloženo, aby podával firmě periodické zprávy o své obchodní činnosti (lit. d), neubírá ani tento smluvní závazek postavení zmocněnce u firmy povahy samostatného podnikatele, uváží-li se i pravý účel podávání takových periodických zpráv. Jak tomu nasvědčují spisy správní, sledovala stípance zmíněného závazku udržení řádného chodu pracovního v kanceláři firmy, aby v důsledku opožděného sdělování zakázek nevázla práce v kanceláři, případně aby naopak zase zamezil se nával práce tehdy, kdyby zástupci zakázky připadající na více dnů najednou firmě sumárně zasílali. Mimo to pravidelné denní zasílání zpráv je nutným i v zájmu přesného dodržení klausulí uvedených v objednacích listech. Takové periodické sdělování zpráv jest ostatně obvyklým zjevem i u jiných plnomocníků, aniž by proto již spatřován byl v poměru plnomocenském poměr služební. Totéž ovšem platí i o jiných zprávách zmocněnce firmy než o vlastní jeho činnosti zprostředkovatelské, jak jsou dále uvedeny pod lit. d). Také tyto jsou pouhým výronem smluvního poměru, aniž by v nich bylo lze spatřovati známky podřízenosti a vázanosti. Dospěl-li proto žalovaný úřad k závěru, že poměr G. š. k firmě nelze kvalifikovati jako poměr služební, a neuznal-li jej proto ode dne 1. ledna 1924 povinným pojištěním pensijním, není výrok úřadu v rozporu se zákonem.

(Nález ze dne 27. června 1930, č. 10868/30.)